

č. 46
Národnostní složení českých zemí r. 1846.

Roku 1846 bylo v habsburské monarchii poprvé provedeno sčítání lidu, jež zjišťovalo též národnostní příslušnost. Ve státě tehdy žilo 37 583 755 obyvatel, z nichž bylo 15 282 196 Slovany, což činilo necelých 41%. V jednotlivých českých zemích tehdy žili Češi, Němci, Poláci a Židé, a to ve velmi rozdílné míře, jak dosvědčují následující tabulky, jež rovněž naznačují, jak byla oficiálně chápána příslušnost k české, resp. československé národnosti, do níž byli zahrnováni i Slováci. Dále z nich můžeme získat výchozí přehled o územích, kde jednotlivé národnosti multietnického habsburského státu žily. Pro stručnost jsme se soustředili jen na ty areály, kde žili Češi, čeští Moravné a Slováci.

Text dokumentu: § 35. *Slovanské národnosti. V 1846 tvorilo v munitvích:*

<i>český kmen</i> 5 897 970 osob
<i>polský kmen</i> 2 183 380 osob
<i>rusínský kmen</i> 3 150 598 osob
<i>slovinský kmen</i> 1 153 382 osob
<i>chorvatský kmen</i> 1 288 632 osob
<i>srbský kmen</i> 1 584 134 osob
<i>bulharský kmen</i> 24 100 osob
celkem Slovany 15 282 196 osob

§ 36. *Český kmen. Ze všech slovanských kmenů je český nejpočetnější; zahrnuje vlastní Čechy v Čechách a navíc i v přilehlé oblasti Dolních Rakous stejně jako víceré kolonie ve Vojenské hranici; dále Moravanů, tj. moravské Čechy, Horáky, Hanáky, Valachy a moravské Slováky na Moravě a ve Slezsku (dále jeden okres v Dolních Rakousích a některé kolonie) a ještě Slováky v Horních Uhrách a mnohých národnostních ostrovech na ostatním území Uher i v koloniích v Haliči, Bukovině, Chorvatsku a Slavonsku, Vojvodině a Banátu. Počet obyvatel českého kmenu v jednotlivých kranních zemích činil r. 1846:*

<i>v Čechách</i> 2 598 774
<i>na Moravě</i> 1 253 320
<i>ve Slezsku</i> 93 561
<i>v Uhrách</i> 1 804 710
<i>v Dolních Rakousích</i> 11 513
<i>ve Vojvodině a Banátu</i> 26 860
<i>v Haliči</i> 345
<i>v Bukovině</i> 1 837
<i>v Chorvatsku a Slavonsku</i> 1 160
<i>ve Vojenské hranici</i> 9 590
<i>mimo to mužů ve vojsku</i> 96 300
celkem 5 897 970

§ 55. *Čechy. V království českém bylo r. 1846 napočítáno: 2 598 774 Čechů, 1 679 151 Němců a 70 037 Židů, tj. 4 347 962 obyvatel. To znamená, že na 10 000 z nich připadalo 5 977 Čechů /59,77 %/, 3 862 Němců /38,62 %/ a 161 Židů /1,61 %/.*

§ 56. *Morava. V markrabství moravském bylo r. 1846 napočítáno 1 784 592 obyvatel: 1 253 320 Moravanů, 483 492 Němců, 37 117 Židů a 663 Chorvatů¹. Tak připadá na 10 000 obyvatel 7 023 Moravanů, 2 765 Němců, 208 Židů a 4 Chorvaté.*